

Broedvogelinventarisaties in de Amsterdamse Waterleidingduinen in 1997

Samenstelling Rien Sluys

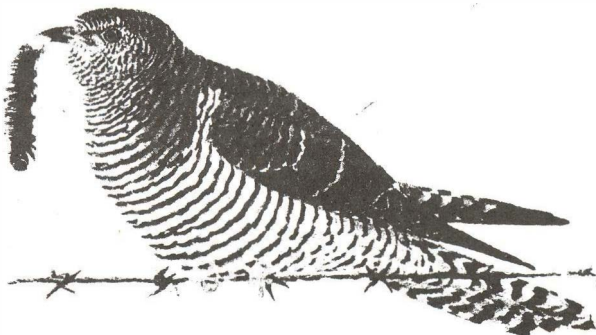
In dit artikel worden de resultaten van vijf, jaarlijks geïnventariseerde gebieden in het zuidelijke deel van de Amsterdamse Waterleidingduinen beschreven.

1 Gijs Kokkieshoek

geïnventariseerd door E. Aartse

Terreinomschrijving:

Het geïnventariseerde gebied wordt in het noorden begrensd door de Halfwegseslag, in het oosten door het rijwielpad, in het zuiden door de Langevelderslag en in het westen door de Houtweg. Het terrein heeft een oppervlakte van circa 47 ha. waarvan: circa 7 ha. duinberkenbos

Koekoek

circa 15 ha. duindoorn/vlierstruweel
circa 5 ha. stuifzand en stuifplekken
circa 20 ha. open duin met Duinriet, Zandzegge en Helm.

Volgens het beheersplan wordt een beperkte verstuiving toegelaten.

Het terrein is erg geaccidenteerd. Vanaf de Langevelderslag (27 m + NAP) loopt het terrein glooiend af naar de Langevelderslag en de Halfwegseslag. Paden komen in het terrein niet meer voor. De oude voerbanen zijn thans geheel dichtgegroeid. De Rozendel is nauwelijks meer begaanbaar.

Er werden 14 inventarisatieronden gelopen die tezamen 35,5 uren in beslag namen

Terugkijkend op de inventarisatie van 1997 komt eigenlijk maar een ding overheersend naar voren:

Koud! Koud was het alle keren dat ik in Gijs Kokkieshoek was. Er zijn jaren geweest dat inventariseren een godsgeschenk was. Een heerlijke temperatuur, zon, soms een voorjaarswindje uit het zuidoosten. Dan was vanaf een duintje inventariseren een heerlijk en ontspannen tijdverdrijf. Terugkijkend in de aantekeningen was er geen dag bij dat je kon zeggen: hè, hè, vandaag lekker gevogeld. Ik

ben, dankzij de VUT, niet meer aangewezen op het weekend. Ik kan het zelf bepalen. Ook door die vrijheid prikte ik soms mis.

Op 29 mei, een datum die voor de broedvogels van het open duin en de lage struwelen, de nadagen betekent, was tegen zonsopgang het hele duin opeens wit. Ver voorbij de IJsheiligen was er even een flinke nachtvorst. Als je daar niet op rekt, doen je handen om je kijker na een tijdje flink pijn om van je tenen in je schoenen maar niet te spreken. Dan baal je. Even zitten is er niet bij. Alles is koud. Op zo'n moment vraag je je af: moet ik doorgaan voor 23 Heggemussen, 24 Nachtegalen, 25 Grasmussen of 22 Fitissen (+ of - een paar). Nee, je doet het voor die ene Boompieper en ene Boomleeuwerik. Je hoopt op het geluid van de Glanskop, een zeldzaamheid in het gebied. De Goudvink heb je na die ene keer als broedvogel afgeschreven omdat je het paartje daarna nooit meer hebt gezien of gehoord. Toch blijf ik doorgaan en in 1998 zal ik hetzelfde terrein inventariseren. Waarom? Gijs Kokkieshoek heeft altijd verrassingen. Misschien weer een Wulp of een Patrijs. Komt de Zanglijster weer terug? Of weer eens een keer een Holenduif of een Bosrietzanger of een Staartmees. Ik heb het Paapje daar ook al eens gezien. Je weet maar nooit. Komt de Tapuit terug of is 1998 het definitieve eind van de Tapuit als broedvogel in Gijs Kokkieshoek?

Als je 1998 weer begint met inventariseren ben je het leed van het jaar daarvoor allang vergeten. Je geniet dan weer van de soms onwerkelijke stilte in het duin. Zo'n stilte dat je je eigen hartslag hoort, maar ook het starten van de vliegtuigen op Schiphol ruin twintig kilometer ver.

Broedvogels van Gijs Kokkieshoek: 1993 t/m 1997

Soort	93	94	95	96	97
Fazant	-	-	-	1	1
Wulp	1	-	-	-	-
Holenduif	-	1	-	-	-
Houtduif	7	7	6	10	8
Zomertortel	2	2	2	3	3
Koekoek	1	1	1	1	1
Boomleeuwerik	-	-	-	1	1
Boompieper	1	-	-	-	1
Graspieper	-	-	2	2	3
Winterkoning	3	3	3	2	3
Heggemus	17	23	17	24	23
Roodborst	-	1	1	-	2
Nachtegaal	15	21	18	21	24
Gekr. Roodstaart	-	1	2	2	2
Roodborsttapuit	1	1	3	3	2

Tapuit	4	4	3	3	1
Merel	5	4	5	6	1
Zanglijster	1	1	-	2	-
Sprinkhaanzanger	1	2	1	3	1
Bosrietzanger	-	1	-	-	-
Braamsluiper	5	5	4	5	4
Grasmus	13	16	15	22	25
Zwartkop	2	2	2	1	1
Tuinfluit	-	1	-	-	-
Tjiftjaf	2	2	2	3	2
Fitis	17	24	21	22	22
Staartmees	1	1	-	1	-
Glanskop	-	1	-	-	1
Pimpelmees	1	2	-	1	2
Koolmees	4	5	4	5	4
Vlaamse Gaai	1	2	2	2	1
Ekster	6	5	5	5	5
Kneu	4	5	4	6	7
Goudvink	-	1	-	1	-
Totaal aantal soorten	24	29	22	26	27
Aantal broedgevallen	115	145	123	157	155

Toelichting

Wat valt er te zeggen? De ene soort neemt iets af en de andere iets toe. Gijs Kokkieshoek is geen terrein waar trends gezet worden. Je kunt je alleen afvragen: wanneer komt er een eind aan de stijging van het aantal Nachtegalen en Grasmussen. Het terrein is in de loop der jaren nauwelijks veranderd. Ergens moet een verzadigingspunt zijn. De Houtduif, die flink bejaagd wordt door de Havik, is in Gijs Kokkieshoek ook wat afgenomen. Een paar keer is een typische havikplukplaats gevonden met resten van een Houtduif en een Ekster. Het terrein ligt tamelijk uit de buurt van het territorium van de Havik en de invloed van de Havik, in tegenstelling tot misschien andere gebieden in de AW-duinen, is in Gijs Kokkieshoek dan ook gering.

2 Boeveld-West

geïnterviewd door W. Baalbergen en J. Veefkind

Terreinomschrijving:

Het geïnterviewde gebied wordt in het Noorden begrensd door het Finnlayweggetje, in het oosten door de Houtweg en een stukje onverhard wandelpad, in het zuiden door het raster langs de Langevelderslag en in het westen door het voormalige Van Limburg Stirumkanaal.

Het onderzochte gebied kan men grofweg in twee delen verdelen. Het zuidelijke deel wordt grotendeels bepaald door een vrij kaal duinenplateau met toppen van 18 m. Het noordelijke deel is begroeid met struweel. De oppervlakte bedraagt circa 28 ha.

De recreatiedruk is er, mede als gevolg van de dichtbij gelegen ingang, erg groot.

Broedvogels van Boeveld-West: 1993 t/m 1997

Soort	93	94	95	96	97
Wilde Eend	1	1	-	-	-
Fazant	1	3	-	1	1
Meerkoet	1	-	-	-	-
Scholekster	-	1	-	-	-
Houtduif	2	4	2	2	2
Zomertortel	1	1	-	1	-
Koekoek	1	1	1	1	1
Boompieper	1	1	1	1	1
Graspieper	2	2	2	4	1
Winterkoning	3	4	2	-	2
Heggenus	12	12	10	12	10
Roodborst	-	1	-	-	-
Nachtegaal	9	11	9	5	6
Gekraagde Roodstaart	1	1	-	1	1
Roodborsttapuit	2	4	2	4	2
Tapuit	1	1	-	1	1
Merel	2	3	2	1	2
Zanglijster	1	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	1	2	1	-	1
Bosrietzanger	1	1	-	-	-
Kleine Karkiet	1	1	-	-	-
Braamsluiper	3	2	1	2	2
Grasmus	14	12	10	14	9
Tuinfluit	1	-	-	-	-
Tjiftjaf	2	2	1	-	3
Fitis	13	14	12	9	7
Staartmees	2	1	-	-	-
Glanskop	-	1	-	-	-
Pimpelmees	-	-	1	1	1
Koolmees	2	3	-	1	1
Vlaamse Gaai	-	1	1	1	1
Ekster	4	4	4	2	2
Zwarte Kraai	1	2	1	2	-
Kneu	6	7	6	7	4
Goudvink	1	1	1	1	-
Rietgors	2	3	1	-	-
Totaal aantal soorten	31	32	21	22	22
Aantal broedgevallen	94	108	71	74	61

3 Wolfsveld-West

geinventariseerd door B. Heethuis en J. Jacobs

Terreinomschrijving:

Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Ruigenhoeker Schulpweg, in het oosten door het Finnlayweggetje en in het verlengde daarvan door een denkbeeldige lijn over de Kop van het Ronde Vlak en rechts langs het Spejndel, in het zuiden door het Finnlayweggetje en in het westen door de stuivende zandvlakte van het voormalige Van Limburg Stirumkanaal.

Het terrein heeft een oppervlakte van circa 35 ha., waarin 5 delen n.l. Lange Vlak, Spejndel, Abelen-del, Biezenvlakje en Ronde Vlak grotendeels bestaan uit Meidoorn, Liguster, Berk, Zomereik, Kardinaalsmuts, Vlier en Duindoorn.

Broedvogels Wolfsveld-West: 1993 t/m 1997

Soort	93	94	95	96	97
Buizerd	-	-	-	-	1
Fazant	3	4	2	2	2
Houtduif	5	6	3	4	4
Koekoek	1	1	1	1	1
Zomertortel	-	1	2	1	2
Boompieper	-	-	-	-	1
Graspieper	-	1	1	1	1
Winterkoning	9	7	8	3	4
Heggemus	16	20	13	13	14
Roodborst	-	1	-	-	-
Nachtegaal	11	13	11	13	11
Roodborsttapuit	5	4	4	4	4
Merel	3	2	6	3	3
Zanglijster	1	1	2	-	1
Sprinkhaanzanger	-	2	1	4	2
Braamsluiper	-	2	3	3	3
Grasmus	12	16	14	19	13
Tijftjaf	3	1	1	2	3
Fitis	15	20	17	20	14
Staartmees	-	1	-	-	-
Pimpelmees	1	5	2	2	6
Koolmees	7	5	7	4	5
Vlaamse Gaai	1	2	1	2	1
Ekster	6	5	4	5	4
Zwarte Kraai	1	1	1	2	2
Kneu	-	6	2	3	4
Goudvink	-	1	-	1	-
Rietgors	-	-	1	-	-
Totaal aantal soorten	17	25	23	22	24
Aantal broedgevallen	100	128	107	112	106

Toelichting

In 1997 hebben zich geen schokkende veranderingen voorgedaan in het Wolfsveld. Het aantal broedgevallen is licht gedaald met zes broedsels en het aantal soorten is met twee toegenomen. Verdwenen is de Goudvink, hoewel in maart een baltsend paartje werd gezien op bijna dezelfde plaats als vorig jaar. Verder zijn weer een Zanglijster en een Boompieper vastgesteld. Voor het eerst is ook een Buizerd als broedvogel waargenomen. Hoewel de waarnemingen van de Buizerd wat betreft de tijdsperiode en het aantal waarnemingen ruim voldoen aan de criteria en de Buizerd dus als broedvogel geregistreerd kan worden, is er geen nest gevonden. Het dichtstbijzijnde nest is gevonden in het Haasveld, maar gezien de grote territoria kan dit gemakkelijk van het zelfde paartje Buizerds zijn.

De belangrijkste veranderingen zijn verder de afname van de Grasmus en de Fitis. Maar dit soort fluctuaties zijn al vaker voorgekomen.

Het tracé van het Van Limburg Stirumkanaal stuift nog steeds breder uit en raakt nauwelijks begroeid. We hoeven wat betreft de broedvogels weinig te verwachten. De voorspelde vernatting is nog steeds uitgebleven. Misschien gaan we er dit jaar iets van merken.

4 Westhoek/Haasvelderbeken

geinventariseerd door J. van Saase en W. van Leeuwen

Terreinomschrijving:

Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Nieuwe Haasvelderweg of Heiweg, in het oosten door de slag van de Westhoek, in het zuiden door de Starrenbroekerweg en in het westen door de Haasvelder Klugtweg.

Het terrein is niet sterk geaccidenteerd. De Trapjesberg is met ruim 16 meter + NAP de hoogste duintop. In de omgeving van het Haasveld (oorspronkelijk Haags-Veld) zijn nog vele sporen aanwezig van een vroegere landbouwvestiging, zoals oude teelthoeken (=duinkrochten) en weitjes, droge wateringen, greppels en oude beekbeddingen. De vlakke gedeelten zoals de "Lange Velletjes" en "Het Weitje van de Wilgenpoort" zijn sterk verruigt.

Broedvogels van Westhoek - Haasvelderbeken: 1993 t/m 1997

Soort	93	94	95	96	97
Fazant	18	19	24	15	9
Houtduif	5	4	4	6	3
Zomertortel	1	1	1	-	-
Koekoek	5	3	4	3	3
Groene Specht	2	1	1	-	-
Boompieper	13	12	9	8	5
Graspieper	-	-	1	1	1
Winterkoning	19	17	14	-	2
Heggemus	8	9	9	9	6

Roodborst	1	-	1	1	1
Nachtegaal	10	10	11	15	11
Gekr. Roodstaart	1	3	1	3	3
Paapje	4	-	-	-	-
Roodborsttapuit	6	2	3	5	3
Merel	2	2	4	6	2
Sprinkhaanzanger	9	9	10	10	8
Braamsluiper	2	2	4	4	1
Grasmus	22	20	21	24	16
Tuinfluitier	-	-	1	-	-
Tijftjaf	3	3	5	4	5
Fitis	64	61	59	58	49
Glanskop	-	-	1	-	-
Pimpelmees	4	3	3	2	-
Koolmees	8	10	9	14	7
Vlaamse Gaai	-	1	1	2	1
Ekster	5	4	7	4	-
Zwarte Kraai	1	1	1	-	1
Vink	-	-	-	-	2
Kneu	8	7	7	8	6
Totaal aantal soorten	24	23	27	21	23
Aantal broedgevallen	221	204	216	202	149

5 Hoegatterduin

geïnventarieerd door S. Vos

Terreinomschrijving:

Het onderzochte gebied is c. 50 ha groot. In het noorden en oosten wordt het terrein begrensd door de Hoegatterweg, in het zuiden door de Zilkerweg (Joppeweg) en in het westen door het Oosterkanaal. Door het gebied lopen enkele zandpaden. Het gebied kenmerkt zich door een rug van vrij kale duinen met veel stuifgaten. We vinden verspreid over het terrein enkele bosjes van voornamelijk eikehakhout zoals b.v. het Amerikaanse Bosje. Langs het Oosterkanaal vinden we enkele bosjes van de Oostenrijkse den.

Broedvogels van Hoegatterduin: 1993 t/m 1997

Soort	93	94	95	96	97
Nijlgans	-	-	1	1	1

Soort	93	94	95	96	97
Bergeend	1	-	1	-	1
Wilde Eend	-	4	1	1	4
Kuifeend	2	-	-	-	1
Boomvalk	1	1	1	1	-
Fazant	2	1	1	1	1
Waterhoen	1	-	-	-	-
Meerkoet	1	-	-	-	1
Houtduif	9	8	6	5	4
Koekoek	1	1	1	1	1
Groene Specht	2	1	2	2	1
Gr. Bonte Specht	-	-	1	1	1
Boompieper	6	7	7	6	6
Graspieper	1	1	-	-	-
Winterkoning	9	8	13	2	5
Heggenus	13	16	12	4	9
Roodborst	2	7	6	1	2
Nachtegaal	17	12	15	17	14
Gekr. Roodstaart	5	3	7	6	8
Paapje	-	-	-	1	-
Roodborsttapuit	-	-	-	1	1
Merel	4	5	4	3	6
Zanglijster	-	1	2	2	1
Sprinkhaanzanger	-	-	1	1	3
Braamsluiper	5	1	-	-	1
Grasmus	12	11	11	11	16
Tuinfluitier	-	1	1	1	-
Zwartkop	-	-	-	1	2
Tijftjaf	3	5	4	3	4
Fitis	33	22	32	27	28
Staartmees	1	3	2	-	-
Glanskop	-	-	1	1	-
Kuifmees	-	1	-	-	-
Pimpelmees	8	11	10	6	8
Koolmees	16	19	12	9	14
Vlaamse Gaai	2	1	5	5	2
Ekster	5	5	5	5	3
Kauw	-	-	-	-	-
Zwarte Kraai	1	2	3	3	2
Ringmus	-	2	1	-	-
Vink	1	-	2	2	3
Kneu	2	1	2	2	2
Goudvink	-	-	1	-	-
Totaal aantal soorten	29	29	33	32	34
Aantal broedgevallen	166	161	174	131	159

Totaal van de kavels 1 t/m 5

Vastgesteld aantal broedgevallen per soort: Kavels 1 t/m 5 1993t/m 1997

Soort	93	94	95	96	97
Nijlgans	-	-	1	1	1
Bergeend	1	-	1	-	1
Wilde Eend	4	5	1	1	4
Kuifeend	2	-	-	-	1
Boomvalk	1	1	1	1	-
Patrijs	-	-	-	-	-
Fazant	24	27	27	20	14
Waterhoen	1	-	-	-	-
Meerkoet	2	-	-	-	1
Scholekster	-	1	-	-	-
Wulp	1	-	-	-	-
Holenduif	-	1	-	-	-
Houtduif	28	29	21	27	21
Zomertortel	4	5	5	5	5
Koekoek	9	7	8	7	7
Groene Specht	4	2	3	2	1
Gr. Bonte Specht	-	-	1	1	1
Boomleeuwerik	-	-	-	1	1
Boompieper	21	20	17	15	14
Graspieper	3	4	6	8	6
Winterkoning	43	39	40	7	16
Heggemus	66	80	61	62	62
Roodborst	3	10	8	2	5
Nachtegaal	62	67	64	71	66
Zwarte Roodstaart	-	1	-	-	-
Gekr. Roodstaart	7	8	10	12	14

Soort	93	94	95	96	97
Paapje	4	-	-	1	-
Roodborsttapuit	14	11	12	17	12
Tapuit	5	5	3	4	2
Merel	16	16	21	19	14
Zanglijster	3	3	4	4	2
Sprinkh.zanger	11	15	14	18	15
Bosrietzanger	1	2	-	-	-
Kleine Karekiet	1	1	-	-	-
Braamsluiper	15	12	12	14	11
Grasmus	73	75	71	90	79
Tuinfluit	-	2	2	1	-
Zwartkop	2	2	2	2	3
Tjiftjaf	13	13	13	12	17
Fitis	142	141	141	136	120
Staartmees	4	6	2	-	-
Glanskop	-	2	2	1	1
Kuifmees	-	1	-	-	-
Pimpelmees	13	21	16	12	17
Koolmees	37	42	32	33	31
Vlaamse Gaai	4	7	10	12	6
Ekster	26	23	25	21	14
Zwarte Kraai	4	6	6	7	5
Ringmus	-	2	1	-	-
Vink	1	-	2	2	5
Kneu	20	26	21	26	23
Goudvink	1	3	2	3	-
Rietgors	2	3	2	-	-
Totaal aantal soorten	42	42	40	38	37
Aantal broedgevallen	695	746	691	675	618

Nieuwe plantenvondsten in de Duin- en Bollenstreek in 1997

Jelle van Dijk & Martien de Graaf

In de Strandloper van december 1996 (28e jaargang, nr. 4) werd voor de eerste maal een aanvulling gegeven op de plantenlijst zoals die te vinden is in het boek "Flora van de Duin- en Bollenstreek" uit 1994. In dat strandloperartikel was te lezen dat er in de jaren 1995 en 1996 reeds 22 nieuwe soorten aan de soortenlijst van de Duin- en Bollenstreek konden worden toegevoegd. Dat dit een uitzonderlijk hoog aantal was, blijkt wel uit het aantal dat in 1997 aan die lijst kon worden toegevoegd, namelijk vier.

Evenals vorig jaar willen wij ons niet beperken tot de nieuwkomers, maar ook ingaan op vondsten van planten waarvan tot nu toe slechts zeer weinig groeiplaatsen in onze regio bekend waren.

Nieuw voor de Duin- en Bollenstreek

Stijve raket - *Sisymbrium strictissimum*:

Al sinds 1992 groeien op een 'verdacht' plekje in de Noordduinen enkele geelbloeiende cruciferen van een tot voor kort onbekende soort. Dit plekje is verdacht omdat op deze plaats onder de dennen ook Roomse kamille en Grasanjer werden aangetroffen. In 1993 werd een bloeiend exemplaar van de onbekende kruisbloemige naar het Rijksherbarium gestuurd, maar wegens het ontbreken van zaden kon de juiste soort daar niet worden vastgesteld.

Tijdens een vakantie in Hongarije in de zomer van 1994 trof JvD deze soort aan in het bergachtige grensgebied met Slowakije. Daarmee was evenwel nog steeds niet bekend om welke soort het ging.